

WHITEPAPER

Europese financieringsmogelijkheden voor onderzoek en innovatie op het gebied van sport en bewegen

December 2018

Colofon

Kenniscentrum Sport is de afzender van deze publicatie.

Auteur:

Ingrid Hendriksen

Eindredactie Kenniscentrum Sport:

Peter Barendse

Jacqueline Kronenburg

Contact:

T 0318 - 49 09 00

E info@kcsport.nl

I www.kenniscentrumsport.nl en www.allesoversport.nl

@ Kenniscentrum Sport, december 2018

1. Inleiding

Hoe kunnen Nederlandse organisaties, universiteiten en bedrijven die zich bezighouden met sport en bewegen meer gebruik maken van de Europese subsidies? Het begint met inzicht welke financieringsmogelijkheden er zijn.

Op verzoek van het ministerie van VWS en het Topteam Sport heeft Kenniscentrum Sport daarom in 2017 een inventarisatie gemaakt van de Europese financieringsmogelijkheden gericht op sport en bewegen: het whitepaper 'Europese financieringsmogelijkheden voor onderzoek en innovatie op het gebied van sport en bewegen'.

Het huidige document (december 2018) is een actualisatie van het vorig jaar verschenen whitepaper. In deze inventarisatie zijn de op dit moment openstaande calls met een deadline in 2019 weergegeven.

Wat zijn de mogelijkheden?

De Europese Unie verstrekt subsidies voor een groot aantal onderwerpen in een groot aantal sectoren. Eens per zeven jaar wordt het beleid van de EU en de hoofdlijnen van deze programma's bepaald. De huidige programma's lopen van 2014 tot 2020. Tussentijds worden er, afhankelijk van het programma, jaarlijks of per twee à drie jaar prioriteiten vastgesteld en aangepast. Door middel van oproepen tot het indienen van projecten ('calls for proposals') wordt geïnteresseerden gevraagd projectvoorstellen te ontwikkelen en in te dienen.

Het aantal programma's is erg groot. De drie belangrijkste regelingen van de Europese Commissie die mogelijkheden bieden voor onderzoek en innovatie gericht op sport en bewegen zijn:

- Erasmus+ (zie p. 5 en verder)
- Horizon 2020 en programma's gekoppeld aan Horizon 2020 (zie p. 8 en verder)
- Europese Structuur- en Investeringsfondsen (zie p. 17 en verder)

Daarnaast zijn er financieringsmogelijkheden binnen de Europese Directoraten-Generaal Volksgezondheid (Santé, voorheen Sanco), Onderzoek en Innovatie (RTD) en DG Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf (GROW, voorheen E&I). Deze financieringsmogelijkheden zijn gekoppeld aan beleidslijnen van de desbetreffende DG's. Die beleidslijnen voor (andere) maatschappelijke thema's kunnen relevant zijn voor sport en bewegen. Zij bevatten echter geen rechtstreekse financieringsmogelijkheid voor sportonderzoek en -innovatie.

Het beleidsinstrumentarium van de Europese Commissie omvat meer dan subsidiëring. De Directoraten-Generaal kunnen ook gerichte opdrachten aanbesteden. Voor inzicht in zowel openstaande als afgesloten aanbestedingen ('tenders') kun je onder meer zoeken op [Ted-eTendering](#), een elektronisch platform van de Europese Unie gericht op overheidsopdrachten.

Daarnaast kan de Europese Commissie een coördinerende rol spelen bij het tot stand brengen van brede samenwerkingsprogramma's voor prioritaire thema's, bijvoorbeeld de zogenaamde Joint Programming Initiatives ([JPI](#)). In een JPI zetten de deelnemende EU-landen hun eigen budget in via consortia uit eigen land, maar de werkzaamheden worden maximaal afgestemd om dubbel werk en ontbrekende schakels te voorkomen. Het idee achter een JPI is het vergroten van de slagkracht en doelmatigheid van de inzet van middelen in Europa.

Vergelijkbaar met een JPI is een European Research Area ([ERA](#)). Een ERA richt zich echter daadwerkelijk op het uitzetten van gezamenlijke calls. De Europese Commissie draagt per keer financieel bij aan één call binnen een ERA. De bijdrage vanuit Brussel omvat slechts 15 procent van het onderzoeksbudget.

Het onderwerp van zowel een JPI als een ERA moet binnen de [zeven grote maatschappelijke uitdagingen](#) vallen die door de EU zijn geïdentificeerd, variërend van slim transport en demografische veranderingen tot een inclusieve samenleving. Beide samenwerkingsprogramma's vergen een gedegen voorbereiding. Deelname is vooral zinnig als er een nationaal programma met nationale middelen is.

Tenslotte zijn er nog andere programma's van de Europese Commissie die van belang kunnen zijn voor financiering van sport- en beweegactiviteiten. Te denken valt aan de programma's COSME en Creative Europe. Ook deze programma's zullen in dit overzicht kort aan bod komen.

Om voor Europese subsidie in aanmerking te komen, is doorgaans samenwerking met organisaties uit andere EU-landen noodzakelijk. Vaak moeten minstens vijf EU-landen meewerken. De precieze voorwaarden kunnen per (deel)regeling verschillen. Dat geldt ook voor de noodzakelijke eigen bijdrage. Die percentages verschillen. Het voorbereiden van de aanvraag kost over het algemeen veel tijd en ook de verantwoording moet heel precies gedaan worden.

Hierna volgt een overzicht van de Europese programma's die relevant kunnen zijn voor onderzoek en innovatie gericht op sport en bewegen. Deze inventarisatie is niet uitputtend. Het geeft een indicatie van de grote diversiteit aan financieringsmogelijkheden binnen de diverse Europese programma's. Als een tekst is onderstreept, is een directe link naar de achterliggende website beschikbaar. Ook de op dit moment openstaande calls met mogelijkheden voor sport en bewegen en een deadline in 2019 zijn weergegeven, met een directe koppeling naar de desbetreffende website.

2. Erasmus+

Het Erasmus+ programma is de opvolger van het Erasmus programma (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students). Erasmus+ is een bundeling van de subsidiemogelijkheden van het Directoraat-Generaal Educatie en Cultuur (DG EAC). Het is het EU-programma voor onderwijs, jeugd en sport. Het programma loopt van 2014 tot 2020. Het totaalbedrag van het gehele programma Erasmus+ is € 14,7 miljard. Het totale budget van het Erasmus+ sportprogramma (Erasmus+/ Sport) bedraagt € 266 miljoen voor 7 jaar.

De belangrijkste doelstellingen van het sportprogramma zijn:

1. Het **aanpakken van transnationale bedreigingen van sport**, zoals doping; wedstrijdvervalsing; geweld; racisme en intolerantie.
2. De **ondersteuning van goed bestuur op sportgebied** en **verbetering van onderwijs en opleiding van sporters**, in het bijzonder ondersteuning bij dubbele loopbanen van sporters en verduurzaming van vrijwillige sportstructuren.
3. Het **bevorderen van sociale integratie**, gelijke kansen en gezondheidsbevorderende lichaamsbeweging door deelname aan sport.

De subsidiemogelijkheden binnen Erasmus+ betreffen doorgaans operationele activiteiten (uitwisseling, implementatie, netwerkvorming) en niet zozeer onderzoeks- of innovatieprojecten. Deelname aan het sportonderdeel is mogelijk voor niet-commerciële private en publieke organisaties. Gemeenten kunnen in hun regierol als partner optreden in een project. De EU vindt de lokale dimensie erg belangrijk. De nadruk ligt steeds meer op betrokkenheid van 'grassroots sports' (lokale of regionale amateursportclubs).

Jaarlijks wordt binnen de grenzen van de doelstelling van het Erasmus+ programma een werkplan met prioriteiten gepubliceerd, waarin staat welk soort internationale projecten ondersteund kan worden. Er zijn dus jaarlijkse 'subsidierondes'.

In 2019 is € 48,6 miljoen beschikbaar vanuit het Erasmus+ sportprogramma, wat een forse toename betekent ten opzichte van 2018 (37,4 miljoen). De volgende acties worden door Erasmus+/ Sport ondersteund:

- **Collaborative partnerships:** (kleine) samenwerkingsverbanden voor de ontwikkeling, overdracht en/of implementatie van innovatieve praktijken in sport en lichaamsbeweging. Aan de samenwerkingsverbanden moeten minstens vijf organisaties van vijf verschillende landen deelnemen. De projectduur kan variëren tussen 12 en 36 maanden en de maximale subsidie is € 400.000. Aan kleine samenwerkingsverbanden moeten minstens drie organisaties van drie verschillende landen deelnemen. De projectduur kan variëren tussen 12 en 24 maanden met een maximale subsidie van € 60.000.
- **Not-for-Profit European Sport Events:** voor het organiseren van Europese niet-commerciële sportevenementen met sporters uit minimaal twaalf landen. Deze actie voorziet in financiële steun voor:
 - a. de organisatie van Europawijde sportevenementen georganiseerd in het land van het

programma;

b. nationale evenementen die tegelijkertijd in verschillende programmalanden georganiseerd worden door niet-commerciële organisaties of openbare organisaties die actief zijn op het gebied van sport.

De verwachte resultaten van deze sportevenementen zijn:

- verhoogd bewustzijn met betrekking tot de rol van sport bij de bevordering van sociale insluiting;
- gelijke kansen en gezondheidsbevorderende fysieke activiteit;
- toegenomen deelname aan sport, lichaamsbeweging en vrijwilligerswerk.

De projectduur is maximaal één jaar (van de voorbereiding van het evenement t/m de follow-up). Het maximale budget is € 300.000 voor events tijdens de Europese Week van de Sport en € 500.000 voor events die niet gerelateerd zijn aan de Europese Week van de Sport. Maximaal 80% van de totale kosten wordt gedekt.

Voor beide acties geldt dat er maar één subsidieronde is per jaar. **De deadline voor deze subsidie aanvragen is 4 april 2019.** De start van het project is per 1 januari 2019.

Daarnaast steunt Erasmus+ ook acties ter ondersteuning van sterkere feitelijke onderbouwing van de besluitvorming (studies, dataverzameling, enquêtes ed.) en dialoog met Europese belanghebbenden (EU Sport-Forum, EU-voorzitterschap evenementen, conferenties, vergaderingen, seminars ed.).

Het Erasmus+ programma gericht op onderwijs of jeugd kan eveneens interessant zijn voor samenwerking op het gebied van sport en bewegen. Projecten waar sport als middel wordt ingezet, kunnen hier worden gefinancierd.

Daarbij kan gedacht worden aan kansen voor studenten en medewerkers van educatieve sportorganisaties om leer-/werkervaring op te doen in een ander land (Key Action 1).

En binnen de actielijn strategische partnerschappen kunnen kennisallianties ontstaan tussen instellingen voor hoger (sport)onderwijs en ondernemingen die streven naar het bevorderen van innovatie en ondernemerschap (Key Action 2).

De meeste deadlines voor subsidieaanvragen binnen onderwijs en jeugd vallen tussen 5 februari en 30 april 2019, maar sommige zijn gepland in oktober 2019. Een concrete actie die momenteel open staat, valt onder Key Action 2 en is gericht op Europese Universiteiten ([European Universities 2019-EAC/A03/2018](#)), met een deadline op 28 februari 2019 en een budget van 30 miljoen euro. Deze actie is erop gericht om circa twintig 'Europese universiteiten' op te richten waar studenten een diploma kunnen verkrijgen door het combineren van studies in verschillende EU-landen.

Het overgrote deel van de Nederlandse subsidieaanvragen binnen Erasmus+ moet bij Nationale Agentschappen worden ingediend. Voor het sportprogramma ligt dat anders. Deze worden direct door de Europese Commissie in Brussel behandeld door het Education, Audiovisual and Culture Executive Agency van de Europese Commissie ([EACEA](#)). Toelichting op en nieuws over het

sportprogramma van Erasmus+ is op de [sportpagina](#) van EACEA te vinden. Gedetailleerde instructies voor het indienen van aanvragen zijn in de [programmagids](#) van Erasmus+ te vinden (sportgedeelte, pagina 226-243). Er is ook een [Nederlandse website](#) met algemene informatie over Erasmus+, waar het sportprogramma in beperkte mate aan bod komt.

Enkele voorbeelden van Erasmus+ sportprojecten met Nederlandse deelname zijn:

- *'Sport and Academic Talent Integration project through Exchange Programs in Hockey ([STICK](#))'. Dat is gericht op het ontwerpen van een programma zodat topsporters in opleiding ook met Erasmus+ een buitenlandervaring kunnen opdoen,*
- *'Gold in Education and Elite Sport' ([GEES](#)). Het doel: competenties (kennis, vaardigheden, ervaringen en attitudes) identificeren die topsporters nodig hebben zodat ze zelf succesvol een duale carrière (studie en topsport) kunnen voorbereiden, doorlopen en volbrengen,*
- *de [TAFISA European Sports for All Games](#) die in de zomer van 2018 in Friesland hebben plaatsgevonden.*

Onder de bijna 200 door Erasmus+ Sport toegekende projecten in 2018 zitten slechts 5 projecten met een hoofdaanvrager die afkomstig is uit Nederland, zoals in dit [overzicht](#) van Kenniscentrum Sport is te lezen.

3. Horizon 2020

Het programma [Horizon 2020](#) is gericht op het versterken van de kennis- en innovatiepositie van de EU. Dit is het achtste kaderprogramma voor onderzoek (KP8) en heeft als doel het Europese beleid op het gebied van onderzoek en innovatie beter af te stemmen op de economische en sociale ambities van de Europese Unie zoals geformuleerd in de EU 2020-strategie. Het programma is in eerste instantie bedoeld voor organisaties die aan onderzoek doen, universiteiten en het bedrijfsleven.

Voor lokale overheden is het programma echter ook interessant. De Europese Commissie wil hiermee de relatie tussen onderzoek, bedrijfsleven en overheid stimuleren, met name om tot betere oplossingen te komen voor maatschappelijke problemen waar overheden mee te maken hebben.

Er zijn drie 'pijlers':

1. **Excellente Wetenschap:** topwetenschappers, grootschalige onderzoeksinfrastructuren en de technologieën van de toekomst.
2. **Industrieel Leiderschap:** Europa's industriële leiders (ICT, nanotechnologie, geavanceerde productie-, robotica-, en biotechnologie en ruimtevaart).
3. **Maatschappelijke Uitdagingen:** onderzoeksgroepen/innovatieve projecten voor het oplossen van de zeven grote maatschappelijke uitdagingen van Horizon 2020:
 - 1) gezondheid,
 - 2) landbouw en de bio-economie,
 - 3) energie,
 - 4) vervoer,
 - 5) klimaat, milieu en efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen,
 - 6) een inclusieve, innovatieve samenleving,
 - 7) veiligheid.

De looptijd van Horizon 2020 is van 2014-2020 en er is bijna € 80 miljard beschikbaar. Horizon 2020 financiert vooral onderzoeks- en innovatieprojecten, zowel kleinschalige als grootschalige. Soms wordt specifiek gevraagd om deelname van het midden- en kleinbedrijf (MKB). Bij onderzoeksprojecten worden de meest voorkomende projectkosten zoals kosten van personeel, reiskosten, materiaal, etc. (directe kosten) volledig vergoed. Bij innovatieprojecten slechts een gedeelte daarvan (70%). Daarnaast zijn aan een project overheadkosten verbonden (indirecte kosten). Ter vergoeding hiervan wordt bij alle projecten een vast percentage (flat rate) van 25 procent opgeteld bij de directe kosten.

Binnen Horizon 2020 is er ook financiering voor programma-ondersteunende projecten, zoals het organiseren van een evenement of het schrijven van een onderzoeksagenda. Tenslotte ondersteunt Horizon 2020 innovatiegericht inkopen en afstemming van nationale

onderzoeksprogramma's. De te verkrijgen subsidie of mate van cofinanciering voor deze activiteiten hangt af van het soort project.

Subsidie aanvragen is mogelijk voor organisaties en personen die actief zijn met onderzoek en/of innovatie. In tweejarige werkprogramma's worden oproepen gedaan tot het indienen van subsidievoorstellen, gericht op specifieke thema's binnen de verschillende pijlers.

Alle oproepen, inclusief de richtlijnen en sluitingstermijnen, worden gepubliceerd op de recent vernieuwde participant portal; de [Funding & Tenders Portal](#). Ook zijn de Horizon 2020 [werkprogramma's van 2018-2020](#) bijgewerkt ('v2') op basis van evaluaties halverwege de looptijd van de programma's, met als [belangrijkste doel](#) om de impact ervan te vergroten. Deze aanpassing omvat het benoemen van enkele specifieke aandachtsgebieden (klimaat, circulaire economie, digitalisering, veiligheid), innovaties die markt creëren, betere verspreiding van resultaten en open toegang tot data. Voor de laatste drie jaar van Horizon 2020 is er circa € 30 miljard beschikbaar.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is het [Nederlandse National Contact Point](#) voor Horizon 2020. Naast een [wegwijzer Horizon 2020](#) gericht op de calls van 2018-2020 zijn er binnen het Team [IRIS](#) (Internationale Research en Innovatie Samenwerking) van RVO voor iedere pijler adviseurs beschikbaar. De ondersteuning is deels ingericht naar wetenschap/technologie domein, maar er is ook een ondersteuningsexpert voor de zogenaamde horizontale acties. Er is geen specifieke expertise binnen RVO voor sport en bewegen.

Op de website [CORDIS](#) van de Europese Commissie zijn alle projecten en projectresultaten van H2020 en de daaraan voorafgaande programma's terug te vinden.

Programma's binnen Horizon 2020 die relevant kunnen zijn voor sport en bewegen

Onder Excellente Wetenschap (pijler 1 van Horizon 2020) bestaat het programma [Marie Skłodowska-Curie-acties \(MSCA\)](#). MSCA ondersteunt onderzoekers bij het opbouwen van hun internationale carrière. Zij kent beurzen (zgn. Marie Curie-beurzen) toe aan onderzoeksorganisaties die onderzoekers ontvangen om een project uit te voeren. De onderzoeker moet afkomstig zijn uit een land dat deelneemt aan het MSCA-programma. Voor de periode 2014-2020 is een budget van € 6,1 miljard beschikbaar, waarvan € 939 miljoen in 2019. De uit te voeren onderzoeken zijn te kenmerken als (post-)doctoraal (technologisch) onderzoek. Het programma omvat:

- **Innovative Training Networks (ITN)** - biedt gezamenlijke onderzoekstraining en/of doctoraalprogramma's uitgevoerd door universiteiten, onderzoeksinstituten en niet-academische organisaties voor het opleiden van beginnende onderzoekers.
- **Individual Fellowships (IF)** - stelt ervaren onderzoekers (meer dan vier jaar onderzoekservaring) in staat om te werken aan projecten binnen en buiten Europa, maar helpt ook bij het aantrekken van de beste buitenlandse onderzoekers om in de EU te komen werken.

- **Research and Innovation Staff Exchange (RISE)** - ondersteunt de uitwisseling van personeel tussen academische en niet-academische organisaties.
- **COFUND** - co-financiering van regionale, nationale en internationale beursprogramma's.

Sinds 2014 besteedt MSCA meer aandacht aan ondernemerschap en innovatie. Daarnaast wordt geprobeerd het MKB zo veel mogelijk bij de onderzoeksprogramma's te betrekken. De Europese Commissie publiceert jaarlijks 'Calls for Proposals' voor de verschillende soorten Marie Curie-beurzen.

Voor elke soort gelden andere regels over wie kan indienen en voor welke onderzoekers de beurs geschikt is. Er is bij alle calls sprake van een bottom-up procedure, waarbij de aanvragers vrij kunnen kiezen tussen alle domeinen van onderzoek en innovatie die vallen onder het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Actuele informatie over MSCA is te vinden op de [onderzoek en innovatie website](#) van de Europese Commissie.

Een voorbeeld van een lopend MSCA project waar verschillende Nederlandse partners aan meedoen is [PANINI](#) (Physical Activity and Nutrition INfluences In ageing).

Calls met deadline 2019

- [H2020-MSCA-ITN-2019: Innovative Training Networks](#) (deadline 15.01.2019, budget € 470 miljoen)
- H2020 MSCA-IF-2019: Individual Fellowship (deadline 11.09.2019, budget € 295 miljoen)
- [H2020 MSCA-RISE-2019: Research and Innovation Staff Exchange](#) (deadline, 02.04.2019, budget € 80 miljoen)
- [H2020-MSCA-COFUND-2019: Co-funding of Regional, National and International Programmes](#) (deadline 26.09.2019, budget € 90 miljoen)

Onder Industrieel Leiderschap (pijler 2 van Horizon 2020) valt [Leadership in Enabling and Industrial Technologies](#) (LEIT), ofwel leiderschap in ontsluitende en industriële technologieën. Het is gericht op nieuwe technologische doorbraken met een sterke industriële dimensie. De nadruk van acties binnen LEIT ligt op onderzoek en innovatie om Europa's industriële en zakelijke vooruitzichten te versterken, o.a. via publiek-private samenwerking (PPPs). De betrokkenheid van industriële deelnemers, en van het MKB in het bijzonder, is cruciaal in het maximaliseren van de verwachte impact van de acties.

Dit onderdeel ondersteunt met name 'Innovation Actions' (IA) en 'Coordination and Support Actions' (CSA) die van belang kunnen zijn voor de sportsector. Vanuit de IA worden innovatieve ICT producten, tools, toepassingen en diensten ontwikkeld die gebruikt kunnen worden in de sportindustrie.

Een voorbeeld hiervan, met Nederlandse deelneming, is het project [GOAL](#) (Games Of Active Lives), dat een platform biedt gericht op games en toepassingen om mensen te motiveren een actieve leefstijl te leiden.

Voor IA subsidies, die meestal 30 tot 36 maanden duren, is een gemiddelde EU-bijdrage van € 2 tot 5 miljoen beschikbaar. De subsidie kan 100% van de totale subsidiabele kosten dekken voor organisaties zonder winstoogmerk of maximaal 70% voor winstgevende entiteiten (bedrijven etc.). Bij CSA subsidies, die meestal 12 tot 30 maanden duren, is de gemiddelde EU-bijdrage € 500.000 tot € 2 miljoen en de subsidie dekt 100% van de totale subsidiabele kosten.

Onder de pijler Industrieel Leiderschap valt [SME instrument](#), dat bedoeld is voor bedrijven met de ambitie om te groeien. SME instrument maakt deel uit van de European Innovation Council (EIC) pilot. Het gaat hierbij om internationaal georiënteerde, innovatieve bedrijven die een nieuw product, dienst of proces naar de markt willen brengen (high risk en high potential). Het instrument ondersteunt de ontwikkeling van innovatieve oplossingen en het verkennen van nieuwe markten.

Elke maatschappelijke uitdaging of sleuteltechnologie heeft een thematische visie bepaald waarbinnen projectaanvragen moeten passen. Dus alhoewel het SME instrument open staat voor alle MKB ondernemingen en voor vele onderwerpen, dient het voorstel wel binnen een thematische visie te passen. Het SME instrument bestaat uit twee subsidie-fases, welke individueel, maar ook volgtijdelijk doorlopen kunnen worden door een MKB bedrijf:

- **Fase 1 - Haalbaarheidsstudie**
- **Fase 2 - Voorbereiden marktintroductie**

Voor fase 1 is €50.000 per project beschikbaar, wat maximaal 70% van de totale kosten van het project mag omvatten. Deze fase duurt meestal zes maanden.

Fase 2 projecten krijgen circa € 500.000 tot € 2,5 miljoen. Ook dit bedrag mag maximaal 70% van de totale kosten van het project omvatten. In uitzonderingsgevallen kan dit echter oplopen tot 100%. Fase 2 projecten duren één tot twee jaar.

Daarnaast is voor ontvangers van subsidie in het kader van het SME instrument aanvullende ondersteuning en coaching beschikbaar.

Voor beide fases kan op elk moment een projectaanvraag ingediend worden. Deze continue open oproep heeft vier deadlines per jaar. Een bedrijf kan maximaal één keer per jaar indienen. Dat kan individueel, maar eventueel ook samen met andere MKB bedrijven als partner. Andere organisaties zoals kennisinstellingen kunnen alleen via onderaanneming meedoen. Doordat het aantal aanvragen in dit programma hoog is, worden alleen de excellente aanvragen gehonoreerd. Het totale budget voor SME Instrument in 2019 is € 552 miljoen.

Calls met deadline 2019

- [EIC-SMEInst-2018-2020: SME instrument](#) (fase 1: deadlines 13.02.2019, 07.05.2019, 05.09.2019, 06.11.2019, budget € 55 miljoen; fase 2: deadlines 09.01.2019, 03.03.2019, 05.06.2019, 09.10.2019; budget € 497 miljoen)

Onder Industrieel Leiderschap valt ook het programma [Fast Track to Innovation \(FTI\)](#) van de European Innovation Council (EIC) pilot, dat bedrijven met een innovatief product, proces of dienst

het laatste zetje geeft naar de Europese markt. Dit programma kent geen vooraf bepaalde thema's waaraan een project moet voldoen. Hierdoor hoopt de Europese Commissie dat meer bedrijven aan het programma mee gaan doen. De maximumduur van het project is drie jaar; binnen die periode moet marktintroductie plaatsvinden. Europese samenwerking is een vereiste en het consortium moet minimaal drie en maximaal vijf partners uit de EU-lidstaten of de [geassocieerde landen](#) bevatten. In dat consortium moet bedrijfsleven de meerderheid vormen, maar kennisinstellingen en publieke organisaties mogen wel meedoen.

FTI werkt met een continue open oproep en het indienen van een projectvoorstel kan op ieder moment. Wel zijn er drie momenten (cut off dates) waarop alle dan ingediende voorstellen beoordeeld worden. Het totale budget per jaar is € 100 miljoen. De maximale projectsubsidie is € 3 miljoen, maar de Europese Commissie ziet € 1 tot € 2 miljoen als de richtlijn. Het unieke karakter van een project en een sterke business case zijn leidend in de beoordeling.

Calls met deadline 2019

- [EIC-FTI-2018-2020: Fast Track to Innovation \(FTI\)](#) (deadlines 21 februari 2019, 23 mei 2019 en 2 oktober 2019, budget € 100 miljoen)

Een programma dat onder Maatschappelijke Uitdagingen (pijler 3) valt, is [Health, Demographic Change and Well-being](#). De ambitie achter deze maatschappelijke uitdaging is het verbeteren van gezondheid en welzijn tijdens het hele leven. Het programma is gericht op het combineren van betere gezondheid en gezond ouder worden. Doel is om duurzame systemen voor gezondheid en zorg te ontwikkelen en groeikansen te stimuleren voor de gezondheid- en zorggerelateerde bedrijfstakken.

Elke twee jaar past de Commissie in het werkprogramma de richting van de onderzoeksgebieden aan de actuele ontwikkelingen aan. Er zijn vijf gebieden in dit programma gedefinieerd, waaronder 'personalised medicine', 'innovative health and care industry' en 'Innovative health and care systems - Integration of care'. Met name 'Research & Innovation Actions' (RIA) en CSA worden ondersteund.

Een voorbeeldproject waar een Nederlandse partner bij is betrokken is ['PreventIT'](#). Dit is een op mobiele technologie gebaseerde, gepersonaliseerde gedragsveranderingsinterventie voor mensen die met pensioen gaan. Het is gebaseerd op oefeningen en activiteiten uit het dagelijkse leven, zodat men actief en gezond ouder kan worden.

Het budget voor dit programma bedraagt circa € 672 miljoen voor 2019.

Calls met deadline 2019

- [SC1-DTH-05-2019: Large scale implementation of digital innovation for health and care in an ageing society](#) (PPI, deadline 24 april 2019, budget 10 miljoen)

- [SC1-BHC-22-2019: Mental health in the workplace](#) (RIA; deadline 2nd stage 16 april 2019, budget € 30 miljoen)
- [SC1-HCC-02-2019: Support for the large scale uptake of open service platforms in the Active and Healthy Ageing domain](#) (CSA, deadline 24 april 2019, budget 1,5 miljoen)

Een ander programma dat onderdeel uitmaakt van Maatschappelijke Uitdagingen (pijler 3) is [Europe in a Changing World – Inclusive, Innovative and Reflective Societies](#). Het is gericht op het bevorderen van een beter begrip van Europa, het bieden van oplossingen en het ondersteunen van inclusieve, innovatieve en reflectieve Europese samenlevingen met een innovatieve publieke sector. Vooral RIA, IA en CSA worden vanuit dit programma gefinancierd. Het werkprogramma van 2018-2020 richt zich op migratie, sociaal-economische en culturele transformaties in het kader van de vierde industriële revolutie en 'governance for the future'.

Een voor sport en bewegen mogelijk interessante call, die onder het thema van de vierde industriële revolutie valt, richt zich op de mogelijke risico's voor gezondheid en leefstijl van het toegenomen ICT gebruik bij kinderen. Het budget voor het totale programma bedraagt circa € 144 miljoen voor 2019. Per aanvraag kan meestal een bedrag tussen € 1 miljoen en € 3 miljoen worden aangevraagd. Projecten lopen gemiddeld 2 tot 5 jaar.

Call met deadline 2019

- [DT-TRANSFORMATIONS-07-2019: The impact of technological transformations on children and youth](#) (RIA; deadline 14 maart 2019, budget € 9 miljoen)

In het horizontale programma 'Wetenschap met en voor de maatschappij' ([Science with and for Society, SwafS](#)) is het doel van de Europese Commissie om effectieve samenwerking tussen wetenschap en samenleving op te bouwen. Een ander doel is om nieuw talent te werven voor de wetenschap en om wetenschappelijke excellentie te koppelen aan sociaal bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Dit doet de Europese Commissie door middel van het centraal stellen van het begrip Responsible Research & Innovation (RRI). Om te beantwoorden aan de behoefte aan een grotere betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld, moedigt het werkprogramma 2018-2022 alle belanghebbenden, en met name burgers/CSOs (civil society organisation), aan om deel te nemen aan alle stadia van onderzoek en innovatie.

Het SwafS WP18-20 is opgebouwd rond de volgende vijf strategische thema's:

1. Versnellen en katalyseren van processen van institutionele wijzigen.
2. Versterking van de steun aan de gendergelijkheid in onderzoek en innovatiebeleid.
3. Bouwen aan de territoriale dimensie van SwafS partnerschappen.
4. Verkennen en ondersteunen van de 'citizen science'.
5. Versterken van de kennisbasis voor SwafS.

Vooral thema 5 kan interessant zijn voor sport en bewegen. Elke organisatie die actief is in onderzoek, technologische ontwikkeling of innovatie kan deelnemen. Dit omvat naast alle Nederlandse universiteiten en onderzoeksinstituten ook bedrijven en andere organisaties die actief zijn op deze thema's.

Calls met deadline 2019

- [SwafS-15-2018-2019: Exploring and supporting citizen science](#) (RIA; deadline 2 april 2019, budget € 10 miljoen)
- [SwafS-20-2018-2019: Building the SwafS knowledge base](#) (RIA; deadline 2 april 2019, 1st stage, 7 november 2019 2nd stage, budget € 6 miljoen)

Horizon 2020 verleent ook steun aan [COST](#) (European Cooperation in Science and Technology), een van Europa's oudste intergouvernementele samenwerkingskaders op het gebied van wetenschap, technologie en innovatie. Het doel is internationale vraagstukken te onderzoeken en op te lossen. Dat gebeurt in vier-jaar durende projecten, ofwel 'acties'. Via COST-acties kunnen Europese onderzoekers gezamenlijk ideeën ontwikkelen op hun eigen gebied van wetenschap en technologie. De onderzoekers bepalen het onderwerp van een COST-actie (bottom-up).

Het is mogelijk om toe te treden tot lopende COST-acties, die daardoor tijdens de financieringsperiode blijven uitbreiden. Deelname aan een COST-actie kan via deelname aan een Management Comité of via deelname aan een werkgroep. Ook kunnen nieuwe COST-acties worden aangevraagd. Voorstellen hiertoe kunnen het hele jaar worden ingediend.

COST financiert dus geen onderzoek, maar richt zich op netwerken (workshops, conferenties, trainingsprogramma's of disseminatie activiteiten). COST-acties kunnen de weg effenen voor het oprichten van samenwerkingsverbanden voor het aanvragen van EU-gefinancierde onderzoeksprojecten. Ook speelt COST een zeer belangrijke rol bij het ontstaan van een [European Research Area \(ERA\)](#).

Er lopen nu ongeveer driehonderd COST-acties en aan de meeste doen een of meerdere Nederlandse onderzoekers mee. In Nederland ondersteunt [RVO](#) het COST-programma. Informatie over deelname aan een lopende COST-actie is te vinden op de [website van RVO](#). Een overzicht van de huidige COST-acties is te vinden op de [COST-website](#).

4. Initiatieven en programma's gekoppeld aan Horizon 2020

[EUREKA](#) vormt een aanvulling op Horizon 2020. EUREKA is een intergouvernamenteel netwerk dat marktgerichte innovatie- en onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten van bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten ondersteunt in verschillende technologische sectoren. Onderwerp van Eureka is marktgericht onderzoek en ontwikkeling en samenwerking tussen verschillende organisaties. Het doel is economische groei en oplossingen voor economische, strategische en maatschappelijke vraagstukken.

EUREKA bestaat uit meer dan veertig leden, waaronder alle lidstaten van de Europese Unie en de Europese Unie zelf, die in het netwerk wordt vertegenwoordigd door de Europese Commissie. EUREKA is feitelijk het marktgerichte broertje van COST. Het is geen onderzoeksprogramma, maar ondersteunt deze programma's wel door samenwerking en synergie te bewerkstelligen. Het initiatief moet van het bedrijfsleven komen (bottom-up). De Eureka-status van een project kan het de bedrijven gemakkelijker maken onderzoekssubsidies te verkrijgen.

EUREKA is onderverdeeld in technologische sectoren waar projectsubsidies kunnen worden verkregen. Op de [website](#) van het EUREKA-netwerk worden oproepen voor projecten gepubliceerd voor de verschillende EUREKA-projecten.

Ondernemers die willen participeren in internationaal onderzoek kunnen bij EUREKA terecht voor advies over regelingen, het vinden van partners en promotie van het project. De subsidie verschilt van land tot land.

Aanvragen moeten vooraf worden ingediend bij het Eureka-secretariaat. Na een positieve beschikking op een aanvraag voor de Eureka-status, kan bij de nationale autoriteiten een subsidieaanvraag worden ingediend. In Nederland voert [RVO](#) Eureka uit in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Team IRIS, het expertisecentrum van RVO voor marktgerichte internationale R&D-samenwerking, organiseert geregeld matchmaking evenementen en andere netwerk evenementen om bedrijven in contact te brengen met branchegeenoten in Nederland en potentiële partners en financiers in het buitenland.

Sinds de start in 1985 heeft Eureka zo'n vijfduizend projecten goedgekeurd met een totaal budget van bijna € 30 miljard.

Call met deadline 2019

[Eureka Network Projects](#), voor markt-gedreven internationale R&D projecten, waar verhandelbare producten, diensten of processen worden ontwikkeld: hele jaar open voor aanvragen.

Het Europees innovatieprogramma [Eurostars](#) helpt het MKB om marktgerichte technologische ontwikkeling uit te voeren. Eurostars is gericht op high tech en innovatief MKB. Het programma geeft financiële steun aan innovatieve projecten die binnen aanzienlijke tijd op de markt komen. Het programma helpt de time-to-market van deze nieuwe technologieën te verkorten en de

technische risico's te verkleinen. Kleine bedrijven kunnen zich daardoor sneller ontwikkelen en groeien.

Eurostars is een publiek-private partnerschap (PPP) dat ontstaan is vanuit de lidstaten in het EUREKA-netwerk. De deelnemende landen geven zelf subsidie aan de deelnemers in de projecten. De Europese Unie betaalt daar een 'top-up' op uit het budget van Horizon 2020. Eurostars richt zich op alle technologiegebieden. Er mogen verschillende type organisaties meedoen, maar de hoofdaanvrager moet een hightech MKB zijn. Daarnaast moet er een samenwerking zijn tussen partijen uit minstens twee Eurostars-landen. Binnen twee jaar na afronding van het Eurostars-project moet een verkoopbaar product of proces gereed zijn. Het totale budget voor het Eurostars is ruim € 1.1 miljard. Het Nederlandse budget is € 19 miljoen per jaar. Dit budget wordt verdeeld over twee calls. Net als bij EUREKA geeft team IRIS van [RVO](#) ondersteuning bij de aanvraag.

Calls met deadline 2019

[Eurostars](#), voor marktgerichte technologische ontwikkeling: eerstvolgende sluitingsdata voor het indienen van internationale projectvoorstellen zijn 28 februari 2019 en 12 september 2019.

Om de onderzoeksagenda van de Europese Unie beter af te stemmen op de wensen van het bedrijfsleven, kan de industrie het initiatief nemen voor een gezamenlijk technologie-initiatief ([Joint Technology Initiative, JTI](#)). Met JTI's stimuleren de Europese Commissie en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat samenwerkingsvormen van publieke en private partijen die een grensoverschrijdend onderzoeksprogramma uitvoeren.

In een JTI bundelen de EU, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en (soms) lidstaten de krachten en committeren ze zich aan meerjarige samenwerking. Een JTI ontwikkelt nieuwe kennis en technologie om uiteindelijk innovaties op de markt te kunnen brengen. De financiering van het onderzoek wordt bij deze programma's gedeeld: 50% of minder komt voor rekening van de private instelling en de rest wordt betaald door de Europese Commissie of een lidstaat.

JTIs worden opgezet op terreinen die voor Europa in economisch en politiek opzicht van strategisch belang zijn. Nieuwe platforms kunnen ondersteuning krijgen in Horizon 2020 mits ze passen binnen de gestelde criteria. Om in aanmerking te komen voor subsidie moet men lid worden van een [European Technology Platform](#) (ETP), wat mogelijk is voor elke organisatie die actief is op het technologiegebied van het betreffende ETP. De JTIs kunnen zelf calls for proposals lanceren en projecten financieren. De voorwaarden en de hoogte van de bijdrage verschillen per JTI. In Nederland voert [RVO](#) JTI's uit in opdracht van het ministerie.

5. Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESI-fondsen)

Naast Erasmus+ en Horizon 2020 zijn er ondersteuningsmogelijkheden via [Europese Structuur- en Investeringsfondsen](#) (ESI-fondsen). De EU landen krijgen via de ESI-fondsen geld beschikbaar om hun economie te versterken. Met deze fondsen wil de Europese Commissie:

- Kleine en middelgrote bedrijven stimuleren om met innovatie hun concurrentiepositie te verbeteren
- Een milieuvriendelijke economie stimuleren die zuinig omgaat met hulpbronnen als water en olie
- Het aantal mensen met een betaalde baan vergroten

Nederland ontvangt geld van de volgende vier fondsen voor economische ontwikkeling: EFRO (regionaal binnen landen), ESF (sociaal), ELFPO (landbouw) en EFMV (zee). Ook valt de Europese subsidieregeling Interreg, die gericht is op ruimtelijke en regionale ontwikkeling tussen landen, onder de ESI-fondsen. De ESI-fondsen zijn gedecentraliseerde programma's, wat betekent dat de middelen direct worden beheerd door de lidstaten. De beslissing over de selectie en de financiering van concrete projecten wordt genomen op nationaal en regionaal niveau en niet door de EU-instellingen.

Het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en de subsidies van Interregionale samenwerking (Interreg) zijn voor onderzoek en innovatie met betrekking tot sport en bewegen het meest relevant. Het [Europees Sociaal Fonds](#) (ESF) is mogelijk wel voor projecten van belang waarbij sport of bewegen als middel wordt ingezet, voor bijvoorbeeld sociale inclusie (stimuleren van maatschappelijke integratie via sportbeoefening). Binnen dat fonds vormen onderzoek en (technologische) innovatie geen prioriteit. In Nederland wordt het ESF vooral ingezet voor de verhoging van de arbeidsparticipatie, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. Actief en gezond ouder worden is wel een prioriteit, maar alleen binnen het kader van het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden.

Het [Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling](#) (EFRO), ofwel European Regional Development Fund (ERDF), heeft als doel de economische en sociale cohesie in de Europese Unie te versterken door te zorgen voor evenwicht tussen de regio's. De investeringen van het EFRO zijn gericht op enkele belangrijke prioriteitsgebieden:

1. innovatie en onderzoek.
2. de digitale agenda.
3. ondersteuning voor kleine en middelgrote ondernemingen (mkb).
4. de koolstofarme economie.

Nederland zet met de EFRO-middelen in op de verhoging van (private) investeringen op het gebied van innovatie, onderzoek en ontwikkeling. Hierbij is de betrokkenheid van het MKB van groot belang.

Een aandachtspunt is dat EFRO bedoeld is voor de vier Nederlandse regio's (Noord, Oost, Zuid, West) met elk verschillende prioriteiten. In de [Europese subsidiewijzer](#) van de VNG (blz. 23-35) worden de programma's per landsdeel uiteengezet.

Een ander aandachtspunt is dat projecten aan zowel de eisen van het EFRO als aan de extra eisen van de landsdelen moeten voldoen. Zo moet een project niet alleen innovatief en baanbrekend zijn, maar moet het ook aansluiten bij de regionale innovatiestrategie, de Topsectoren die Nederland kent en het onderliggende Operationeel Programma (eisen op het gebied van people, planet en profit). De standaard waaraan een subsidieaanvraag en de administratie achteraf moet voldoen, ligt hoger dan bij de gemiddelde subsidie. Kleine projecten met een lage begroting kunnen daarom vaak geen subsidieaanvraag indienen.

De verschillende openstellingen voor de verschillende regio's wisselen elkaar af en worden nooit ver van tevoren aangekondigd. Binnen de meeste openstellingen en regio's geldt een variërend subsidiepercentage. Ook de maximale subsidiebedragen zijn afhankelijk van de openstellingen en de regio. Daarnaast kunnen ondernemers cofinanciering aanvragen bij een aantal provincies als de projecten worden uitgevoerd in die provincies. De subsidiebedragen kunnen oplopen tot enkele miljoenen.

Voor Nederland is het totale budget voor de landsdelige EFRO-programma's € 507,2 miljoen. Voor alle vier de landsdelen is een instantie ingesteld die de coördinatie van de EFRO-gelden namens het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor haar rekening neemt. De subsidieoproepen van EFRO worden op de [websites](#) van de regionale instanties bekend gemaakt. Een voorbeeld van een EFRO project is [Runner Assist](#), waar een applicatie wordt ontwikkeld die recreatieve hardlopers helpt sportblessures te voorkomen en prestaties te verbeteren.

De officiële naam van [Interreg](#) is Europese Territoriale Samenwerking ofwel European Territorial Cooperation (ETC). Interreg is de verzamelnaam van de programma's die ten doel hebben internationale samenwerking tussen regio's te stimuleren. Deze samenwerking is vooral gericht op economische ontwikkeling, bijvoorbeeld door gezamenlijke innovatie, en het uitwisselen van good practices.

Er zijn drie verschillende Interreg-programma's. Deze richten zich op samenwerking in de grensregio's (Interreg V A), samenwerking tussen regio's in verschillende landen (Interreg North-West Europe en Interreg North Sea Region), en samenwerking interregionaal en Europabreed (Interreg EUROPE). In de [Europese subsidiewijzer](#) van de VNG (blz. 41-47) worden per programmagebied de belangrijkste doelstellingen genoemd.

Het totale budget voor Europese territoriale samenwerking is € 8,9 miljard. Aanvragen kunnen gedaan worden door overheden (Rijk, provincie, gemeente, waterschap), kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen), bedrijven, ontwikkelingsmaatschappijen, non-profitinstellingen en private partijen zonder winstoogmerk.

Een voorbeeld van een Interreg project gericht op sport is [Nano4Sports](#). Dit project heeft als doel om innovatie in het sport-, beweeg- en gezondheidsdomein te stimuleren door nieuwe innovatieve oplossingen met sensortechnologie te ontwikkelen. Het project is een samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland.

Een ander project met Nederlandse inbreng is [Cyclewalk](#), gericht op het stimuleren van fietsen en wandelen in stedelijke gebieden.

Informatie over alle Interreg programma's en de contactpersonen in Nederland is te vinden op de [website](#) van RVO. Er is ook een [website](#) van de Europese Commissie en een [specifieke Interreg website](#) met onder meer nieuws over bijeenkomsten en een overzicht van de projecten.

Op de [website](#) van 'Europa om de hoek' kan gezocht worden naar projecten in Nederland die gefinancierd worden vanuit de ESI-fondsen.

6. Overige EU-programma's

Het [Derde Actieprogramma Volksgezondheid](#) ('Health for Growth') wordt uitgevoerd in opdracht van DG Santé (voorheen DG Sanco) van de Europese Commissie. Het programma loopt van 2014 tot 2020 en er is een gezamenlijk budget van € 449,4 miljoen voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Belangrijk uitgangspunt van het programma is mensen langer gezond en actief te houden, met de bijbehorende positieve effecten op de productiviteit en het concurrentievermogen. Daarbij is innovatie in de gezondheidszorg, mede met het oog op de demografische ontwikkeling in Europa, een belangrijke prioriteit. Het programma heeft vier hoofddoelstellingen, namelijk:

1. Bevorderen van gezondheid en **gezonde leefstijl** en het voorkomen van ziekten.
2. Beschermen van Europese burgers tegen ernstige **grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen**.
3. Bijdragen aan innovatieve, efficiënte en duurzame **gezondheidszorgstelsels**.
4. Vergroten van toegang tot een **betere en veiligere gezondheidszorg voor Europese burgers**.

De financieringsmogelijkheden voor sport en bewegen via dit programma zijn in het algemeen vrij beperkt. De kans voor het ontvangen van financiering voor sport- en beweegprojecten wordt het hoogste geacht onder de eerste hoofddoelstelling.

Het Derde Actieprogramma Volksgezondheid richt zich voornamelijk op beleidsondersteunende gezondheidsprojecten en is daarom vooral van belang voor onderzoeksinstituten. Ook gemeenten kunnen subsidie aanvragen, eventueel in partnerschap met andere instellingen. Om in aanmerking te komen voor subsidie moet er een partnerschap zijn met zes tot tien andere partners uit verschillende lidstaten. Een partner uit een niet-EU land kan ook deelnemen, maar dan wel op eigen kosten.

De belangrijkste financieringsmechanismen zijn subsidies en aanbestedingen. Er zijn subsidies voor 'projects' (moeten worden gefinancierd door andere openbare, niet-gouvernementele of particuliere organisaties), 'joint actions' (subsidies voor acties die gezamenlijk gefinancierd worden door de EU en autoriteiten van de lidstaten), en 'operation grants' (operationele subsidies, met financiële bijdrage van de EU aan het functioneren van niet-gouvernementele organisaties, met inbegrip van netwerken).

Het programma financiert tot maximaal 60-80% van de totale projectkosten, afhankelijk van het type subsidie. Het bedrag van cofinanciering varieert van € 20.000 tot € 3 miljoen. Het project mag maximaal drie jaar duren. Per jaar wordt een werkplan vastgesteld waarin de algemene doelstellingen worden uitgewerkt in specifieke acties en wordt een budget per actie vastgesteld. Per actie wordt maar één project gefinancierd. Oproepen tot het indienen van aanvragen vinden eens per jaar plaats.

Alle informatie over deelname aan het gezondheidsprogramma staat op de website van het uitvoerend agentschap [Chafea](#) (Consumers, Health and Food Executive Agency). Ook is er een overzicht van [toegekende projecten](#) beschikbaar, met onder meer informatie over projecten met Nederlandse inbreng uit het tweede gezondheidsprogramma, zoals [EUNAAPA](#) (EUropean Network for Action on Aging and Physical Activity), [PASEO](#) (Building Policy Capacities for Health Promotion through Physical Activity among Sedentary Older People) en IMPALA (Improving Infrastructures for Leisure-Time Physical Activity in the Local Arena).

[COSME](#) is het EU-programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en MKB bedrijven ('Competitiveness of SMEs'), dat van 2014 tot en met 2020 loopt met een budget van €2,3 miljard. COSME is een programma dat de Small Business Act (SBA) uitvoert, die de politieke wil van de Europese Commissie uit om de centrale rol van MKB in de economie van de EU te erkennen. COSME steunt het MKB op de volgende gebieden:

- het vergemakkelijken van de toegang tot financiering
- het ondersteunen van internationalisering en de toegang tot markten
- het scheppen van een klimaat dat gunstig is voor het concurrentievermogen
- het stimuleren van een ondernemerscultuur

In een Nederlandstalige [brochure](#) is een uitgebreidere omschrijving van de ondersteuning van bedrijven via COSME te vinden. Meerdere calls for proposals kunnen interessant zijn voor de sportsector, waaronder oproepen tot clustervorming of oproepen gericht op ondernemerschap.

Een voorbeeld van een cluster met Nederlandse deelname is de [EU4SportsClusters Alliance](#), gericht op het internationaliseren van Europese Sport bedrijven.

De lijst met calls for proposals is te vinden op de [EU website](#) of op de site van [EASME](#) (Executive Agency for SMEs).

[Pilot projects \(PP\) en Preparatory Actions \(PA\)](#) introduceren nieuwe initiatieven die mogelijk kunnen leiden tot permanente EU-subsidieprogramma's. Een pilot project is een initiatief van experimentele aard ontworpen om de haalbaarheid en het nut van een activiteit na te gaan, en duurt niet meer dan twee jaar. Een preparatory action - normaal de opvolger van een succesvol pilot project over hetzelfde onderwerp - is bedoeld om nieuwe acties voor te bereiden, zoals EU-beleid, wetgeving, programma's etc., met financiering voor niet meer dan drie jaar.

Het belangrijkste doel van Creatief Europa ([Creative Europe](#)) is het stimuleren van de cultuursector. Het huidige programma loopt van 2014 tot en met 2020 en heeft een budget van €1,46 miljard. Het programma is van belang voor elk type investeringsproject dat sport en bewegen samenbrengt met cultuur, activiteiten gericht op versterking van culturele waarden, erfgoed en/of creatieve expressies. Het Creatief Europa-programma heeft een garantiefaciliteit voor het MKB, waarmee het voor de culturele en creatieve industrie gemakkelijker wordt om toegang te krijgen tot bankkredieten.

Voor projectsubsidies in de sport- en beweegsector is het subprogramma cultuur het meest relevante instrument, in het bijzonder de regeling steun aan Europese samenwerkingsprojecten (European Cooperation Projects). Deze projecten omvatten twee categorieën:

- **Kleine samenwerkingsprojecten:** duur van maximaal 48 maanden en uit te voeren door een consortium van ten minste drie partners uit drie verschillende deelnemende landen. Subsidies tot € 200.000 met een percentage van de medefinanciering van 60% van de totale subsidiabele kosten.
- **Grootschalige samenwerkingsprojecten:** duur van maximaal 48 maanden en uit te voeren door een consortium van ten minste drie partners uit drie verschillende deelnemende landen. Subsidies tot € 2 miljoen met een cofinancieringspercentage van 50%.

Voor de garantiefaciliteit kunnen bedrijven terecht bij [lokale financiële intermediairs](#). Informatie over subsidies kan gevonden worden op de [FACEA](#) site, waar het jaarlijkse werkprogramma met een voorlopige kalender van de oproepen te vinden is. In Nederland adviseert het [Creative Europe Desk NL | DutchCulture](#) over Europese cultuursubsidies. De voorwaarden voor het aanvragen van subsidie kunnen per oproep verschillen.

Het [Europees Fonds voor Strategische Investerings \(EFSI\)](#) is een leningsinstrument voor risicodragende financiering van de Europese Investeringsbank ([EIB](#)). Het doel van het EFSI is om door middel van gerichte investeringen de structurele economische groei en werkgelegenheid in de Europese Unie te bevorderen. Zowel overheidsinstanties, grote ondernemingen, financiële instellingen, fondsen, platformen als mkb-bedrijven komen hiervoor in aanmerking.

Het EFSI ondersteunt strategische investeringen in essentiële sectoren zoals infrastructuur, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, onderzoek en innovatie, milieu, landbouw, digitale technologie, onderwijs, gezondheidszorg en sociale projecten. Ook helpt het kleinere bedrijven financieel om te starten, te groeien of uit te breiden. De steun wordt verleend in de vorm van leningen, garanties, tegengaranties, kapitaalmarkt instrumenten, enigerlei andere vormen van financierings- of kredietverbeteringsinstrumenten en deelnemingen of quasi-deelnemingen. De omvang van de steun wordt per geval bepaald.

Om de Nederlandse bedrijven en de Nederlandse economie optimaal te laten profiteren van het EFSI heeft het kabinet het Nederlands Investerings Agentschap voor EFSI ([NIA](#)) opgericht. NIA biedt Nederlandse investeerders en financiële instellingen ondersteuning bij het aanvragen van EFSI. Ook is er een [speciale pagina](#) van de EIB met informatie over het aanvragen van EFSI-financiering.

Het Europees investeringsprojectenportaal ([EIPP](#)) is een online platform dat onderdeel uitmaakt van het EFSI en moet Europese projectontwikkelaars en investeerders uit de EU en daarbuiten samen brengen. Gezien het succes van het EFSI werd de initiële looptijd van drie jaar verlengd en werd het streefdoel van 315 miljard euro opgetrokken tot tenminste 500 miljard euro aan investeringen tegen 2020. Voor Nederland betekent dit in potentie miljarden euro's voor bijvoorbeeld extra kredietverlening aan het MKB.

Disclaimer: Deze Inventarisatie Europese financieringsmogelijkheden Sport en Bewegen is een publicatie van Kenniscentrum Sport. Ondanks de zorgvuldige samenstelling van de inhoud aanvaardt Kenniscentrum Sport geen enkele aansprakelijkheid voor schade, direct dan wel indirect, door eventuele fouten of vergissingen. Dit geldt zowel voor de eigen teksten als voor teksten van derden. De inventarisatie zal een regelmatige update krijgen.